

Jaunų žmonių naudojimas socialinių tinklų puslapiais: privalumai ir grėsmės

Doc. Dr. Vilmantė Pakalniškienė

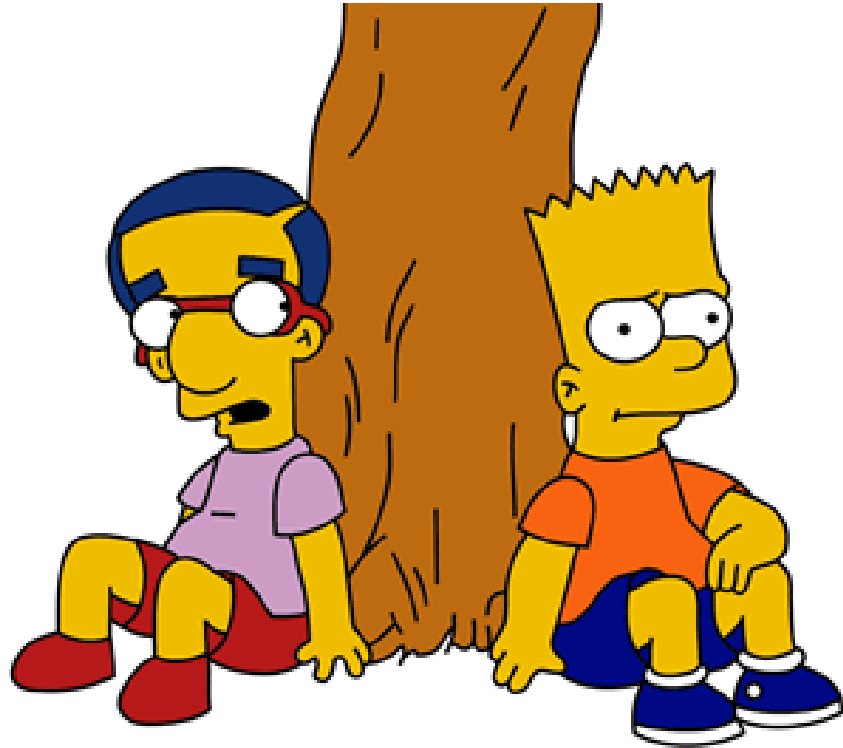
Vilniaus universitetas



Socialiniai tinklai

- Tai socialinių sąveikų ir asmeninių santykių tinklas

Draugai...



Geriausias
draugas

Socialinis
tinklas



Socialinių tinklų puslapiai

- Dabar siejama su internetu
- Mažos bendruomenės
- Labai skirtingi, skirtingas tikslas



Socialinių tinklų puslapiai

- Naudojasi beveik visi vaikai 8 klasėje
- Pradedą jau labai ankstyvame amžiuje



Tai yra vaikų ir suaugusiųjų gyvenimo dalis

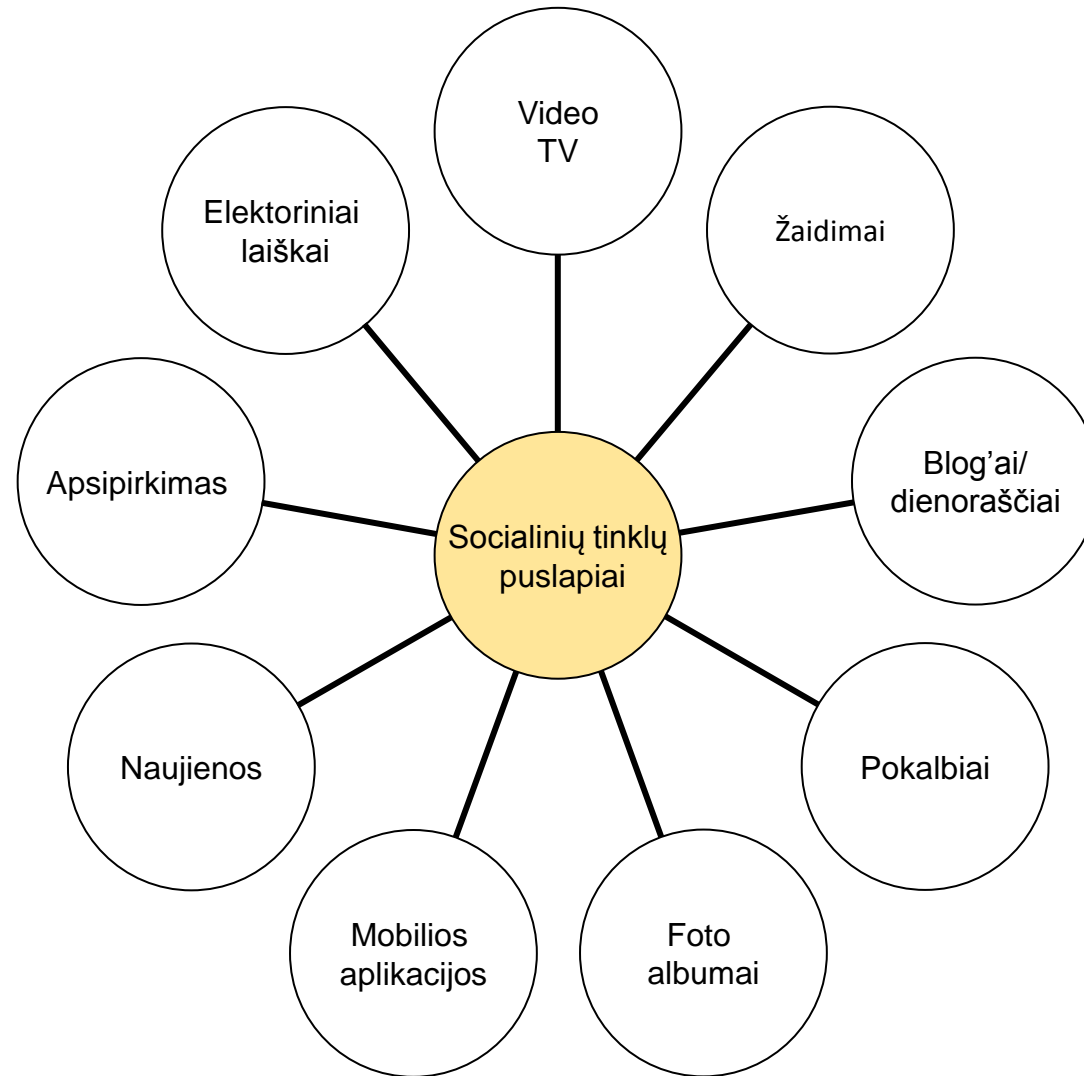


Kodėl taip paplitę?

Kodėl?

- Tai nėra naujas dalykas
- Pirmieji socialiniai tinklai atsiradę nuo 1988 m., aktyviai naudojami nuo 1995 m.

Socialinių tinklų puslapiai “viskas viename”

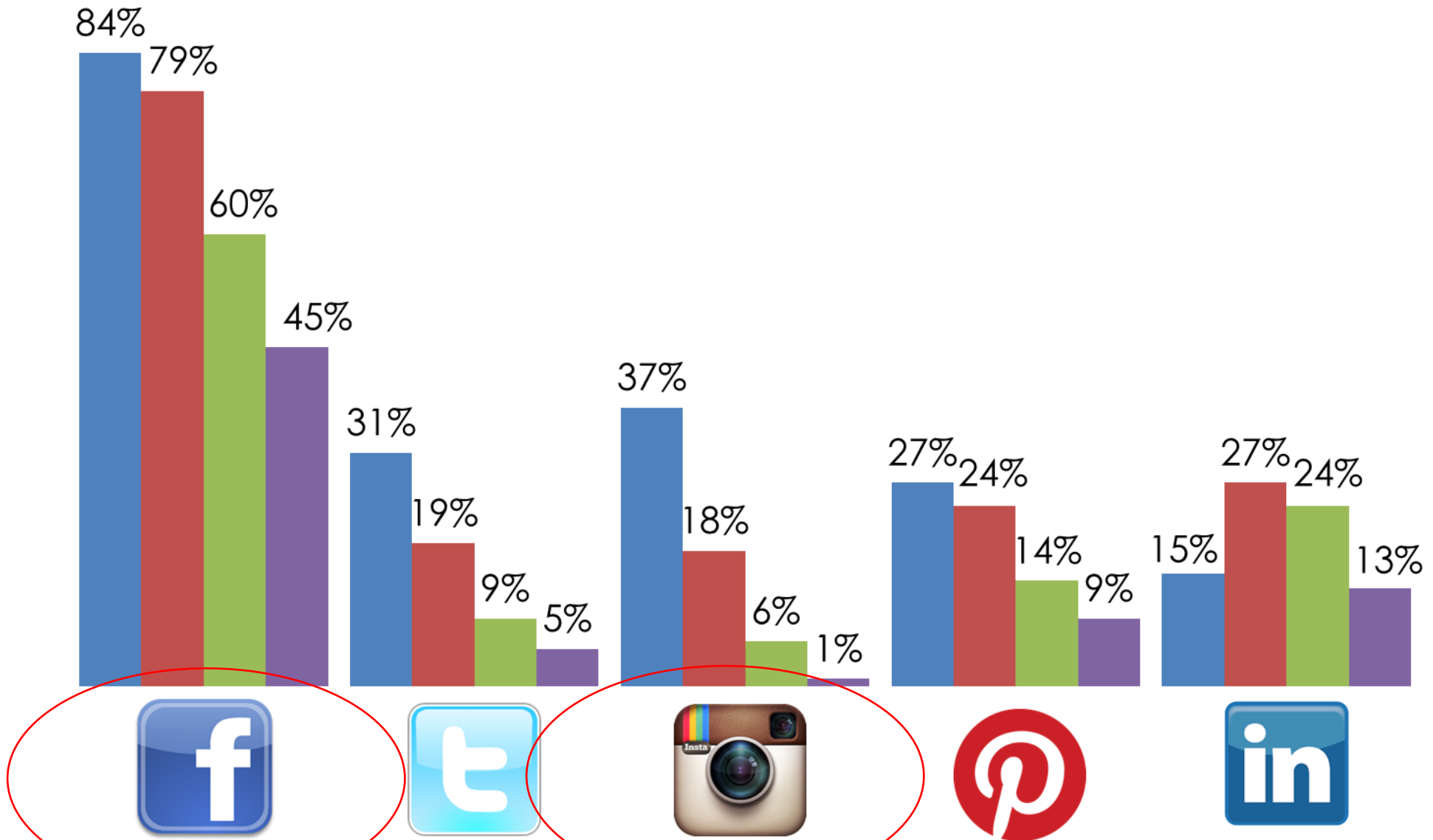


Facebook pats populiariausias

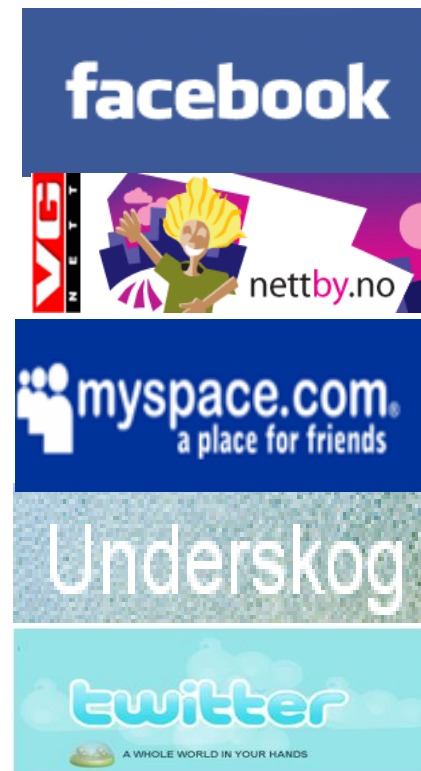
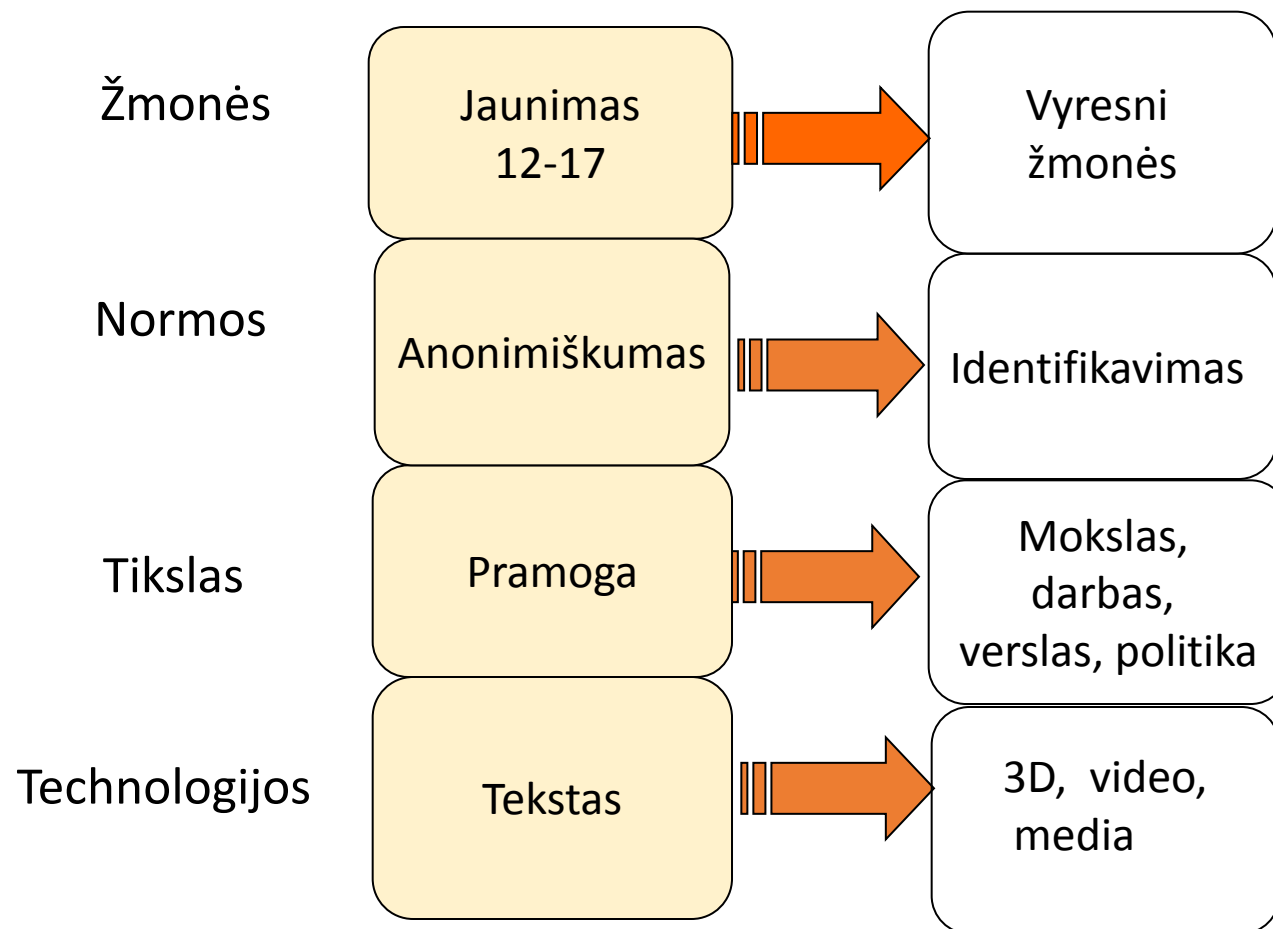
- 2011 buvo 606 milijonai vartotojų (Ryan & Xenos, 2011) kai 2016 jau 1.09 milijardo kasdieną naudojančių ši tinklą asmenų (Facebook, 2016)
- Šis tinklas labiausiai tyrinėtas daugybėje pasaulio šalių

Skirtingų socialinių tinklų vartotojai pagal amžiaus grupes

■ 18-29 m. ■ 30-49 m. ■ 50-64 m. ■ 65 m.



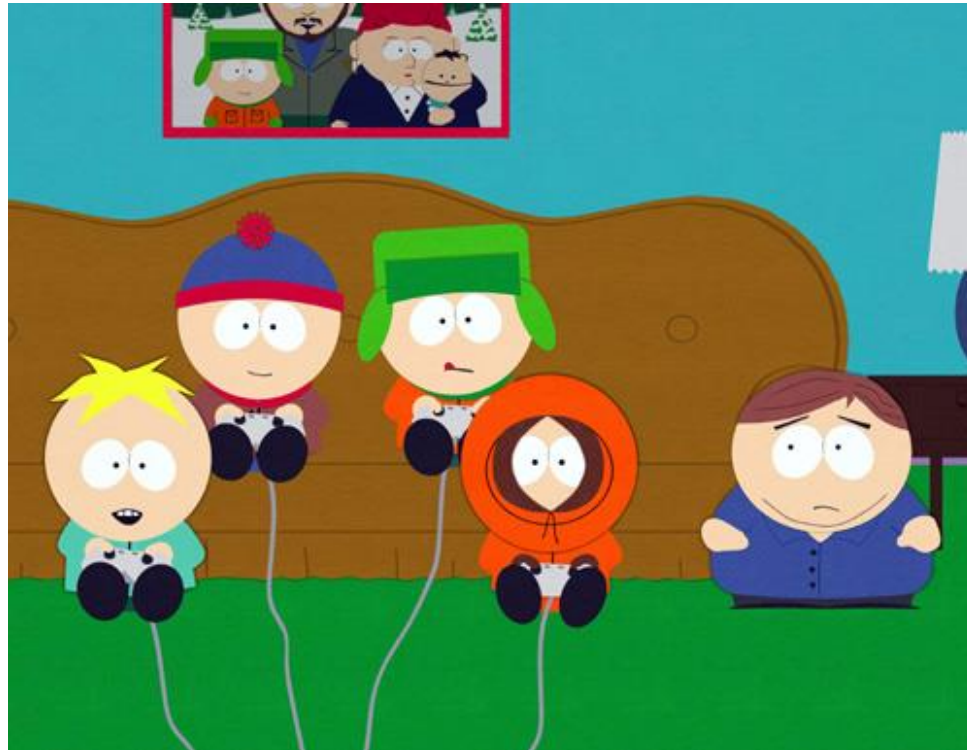
Socialinių tinklų puslapiai – pasikeitė



Kodėl žmonės naudojami?

Kodėl žmonės naudojami?

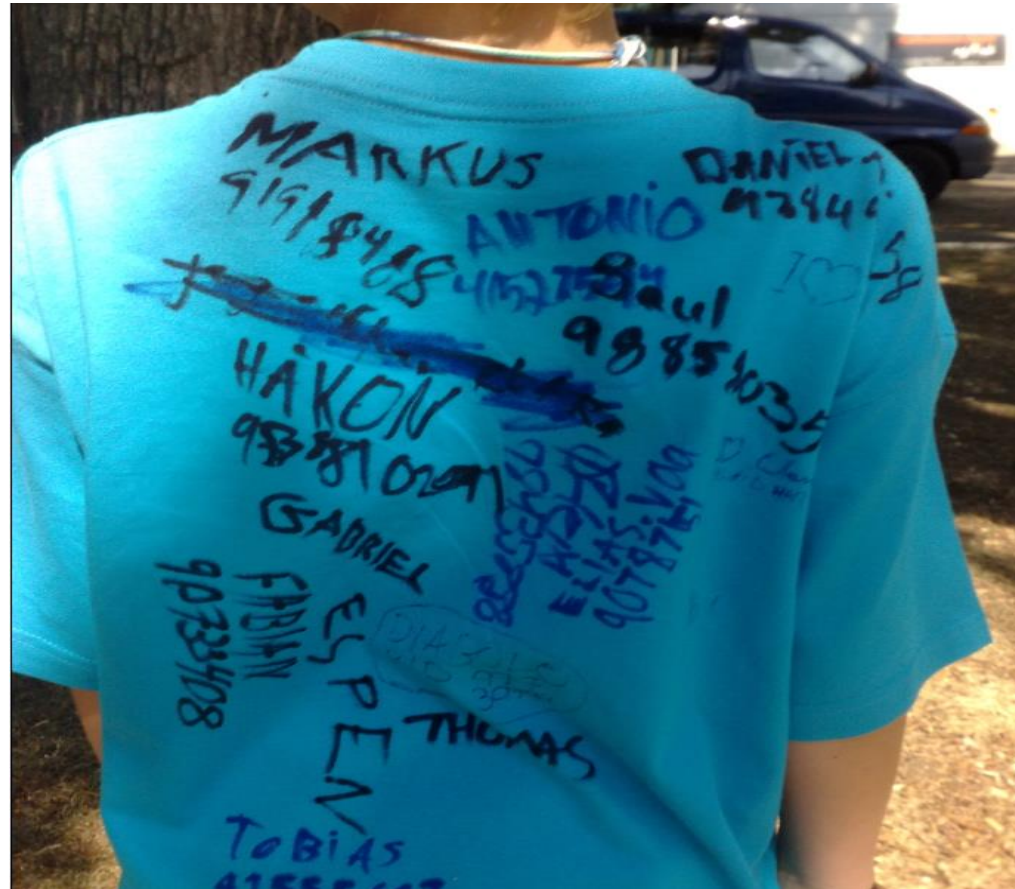
- Dažniausiai naudojami palaikyti asmeninius ryšius, ypač su žmonėmis, kurie jau yra pažįstami
- 80-89% paauglių naudoja palaikyti santykius su draugais



Kodėl žmonės naudojasi?

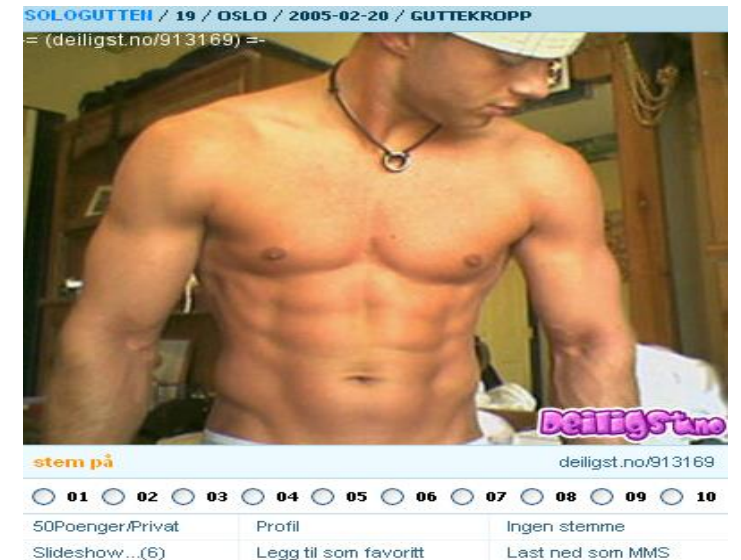
- Geras įrankis palaikyti santykius su keletu draugų vienu metu
- Nuo vienas su vienu pereinama vienas su visais lygiavertiškai
- Keičiasi draugystės konceptas

Bet ar viskas apie ryšius?



Ar naudojami savęs reklamai ir patenkinti narcisizmą?

- Ekstravertų karta
 - "Ši karta nori būti žinoma, nori būti įžymi" *Chris DeWolfe, MySpace.com įkūrėjas*



Nauji santykiai (31-49%): nauji santykiai ir galimybė sutikti naujų žmonių

- Paprasta ir pigu - pagrindinis motyvas
- Suvokiama, kad yra grėsmė, bet patogiau ir smagiau susipažinti internetu

Socializacija (14-40%): dalinasi patirtimi, tariasi apie veiklas, kometuoja, socialinis palaikymas

- Bendrų planų kūrimas
- Jausmas, kad esi bendruomenės dalis
- Gana dažnai ekstravertinių bruožų turintys asmenys

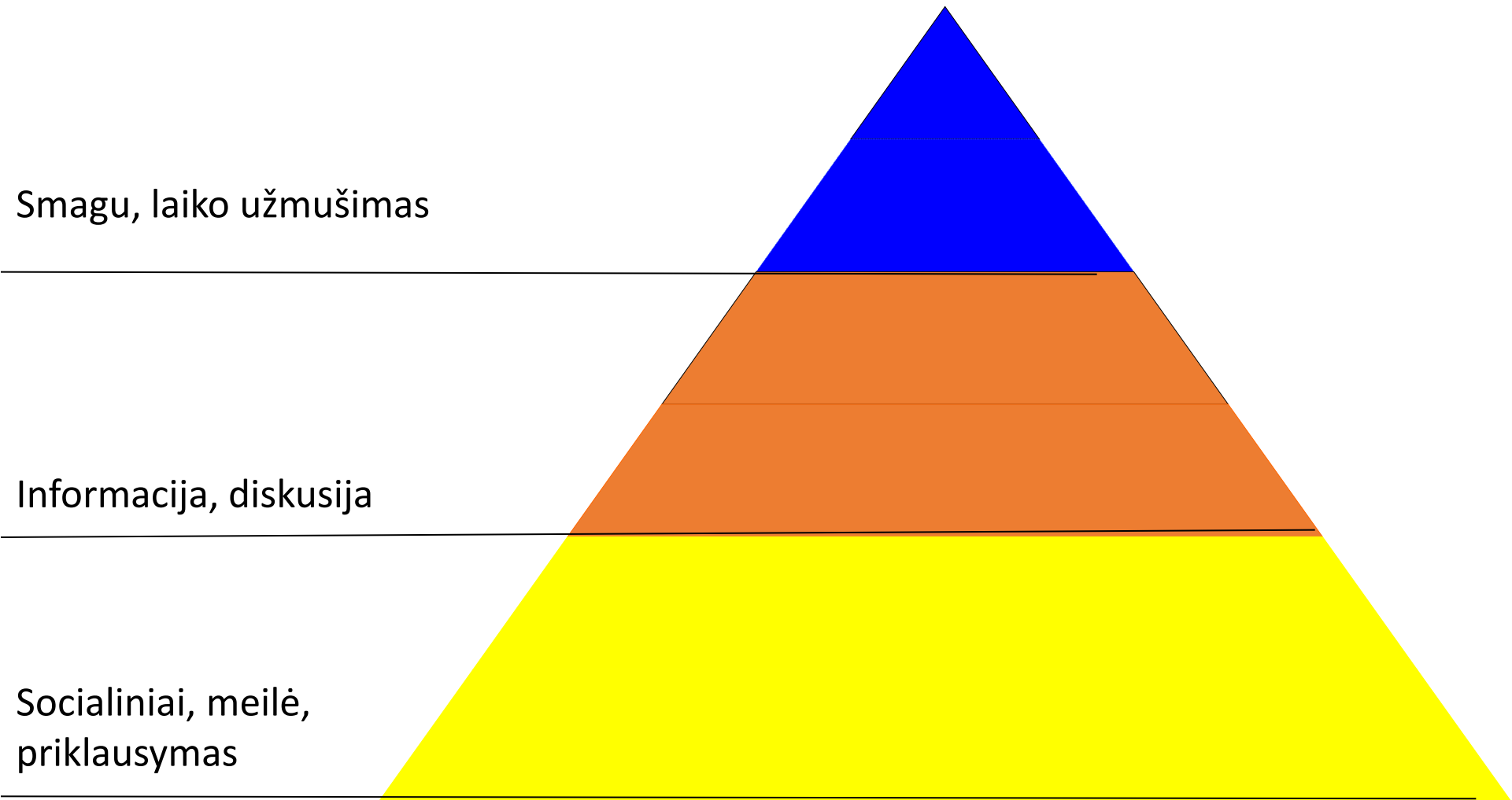
Informacija ir diskusijos (10-26%): mada, muzika, literatūra, kurtūriniai renginiai, kas vyksta, kitų nuomonė, rūpimi klausimai, požiūriai

- Galimybė diskutuoti su žmonėmis, kurie turi skirtingas pažiūras

Taigi...

- Skirtingi žmonės, skirtinga ir motyvacija
- Socialiniai faktoriai svarbiausi, savęs reklama nėra tokia svarbi
- Naujų santykių paieška svarbi nedrąsiems, kurie turi specifinių interesų, mažuose miestuose ar atskirtose vietovėse gyvenantiems, vienišiams

Socialinių tinklų vartotojų poreikiai



Smagu, laiko užmušimas

Informacija, diskusija

Socialiniai, meilė,
priklausymas

Maslow poreikių sistema

Trūkumai ir privalumai

Trūkumai

- Fotografijos, komentarai lieka internete, net ir ištrynus
- Keičiasi privatumo sąvoka
- Praleidžiama daug laiko
- Patyčios
- Nėra griežtų taisyklių
- Informacijos atskleidimas
- Privatūs duomenys labai greitai prieinami

FoMO

- Baimė praleisti įvykius – FoMO (angl. *fear of missing out*)
- Facebook tarsi sukonstruotas tam
- Tačiau paaugliai ir jauni žmonės nesuvokia, kad socialiniai tinklai gali padidinti nerimą
- Studentai labai dažnai suvokia ir aiškiai pamato, kai gauna namų užduotis stebėti savo elgesį
- Nerimas didėja, kai nesulaukiama atitinkamos reakcijos (pakeitė profilio nuotrauką ir tik keli asmenys paspaudė patinka, kai anksčiau būdavo apie 200)
- Kuo dažniau sulaukiama “patinka”, tuo aukštesnis socialinis statusas, populiarumas



Liūdina...

- Pažiūrėk, kiek aš surinkau “patinka” (like)
- Tai kaip varžybos
- Jei turi daugiau draugų, turi daugiau “like”
- Tad draugų ieškojimas ir medžiagos talpinimas yra užkoduotas
- Socialiniai tinklai labai dažnai liūdina
- Socialinis lyginimas, kas visada kelia nerimą
- Kuo daugiau naudojamas Facebook, tuo labiau jauni žmonės nepatenkinti savo gyvenimu
- Labiausiai liūdina atostogų žinutės ir nuotraukos
- Iškreipia realybę

Privalumai

- Kaina
- Greitis
- Tiesioginė komunikacija
- Informacija ir jos gavimas
- Dalinimasis patirtimi, hobiais, interesais
- Kontaktų kūrimas ir palaikymas
- Žmonės iš viso pasaulio
- Žaidimai
- Darbo susiradimas

Kodėl žmonės naudojami socialiniais tinklais?

Praleisti laiką

Tradicinis galvojimo būdas
siejamas su laiko praleidimu

Investuoti laiką

Tikslingas galvojimo būdas
siejamas su laiko investavimu padėti sau ir investuoti į ateitį



Privalumai

- Jaunimas susipažįsta su skirtingomis nuomonėmis
- Gaunamos įvairios idėjos
- Atviras dialogas
- Surasti reikiamą informaciją
- Surasti įdomių straipsnių, nuorodų
- Pasidalinti medžiaga
- Sekti, kas yra “madinga”
- Gauti daugiau informacijos apie ką buvo išgirsta

Ypatumai



Ypatumai

- Socialinių tinklų puslapiai tapo gyvenimo dalimi
- Identiškumo dalimi
- Ne tik ryšiams
- Noras kontroliuoti socialinę žiniasklaidą, pagerinti jos kokybę
- Nors tiek Z, tiek Y karta dažniausiai naudojami Facebook ir Youtube, bet nori praleisti mažiau laiko
- Bet daugiausia informacijos (88%) gauna iš Facebook, kas nebūtinai būna tiesa ar išsami apžvalga
- Aktyvūs vartotojai bent kartą per dieną
- Tik 11% vartotojų nieko nedaro patys Facebook puslapyje

Su amžiumi keičiasi...

- Elgesys keičiasi su metais ir su socialinių tinklų ypatumais
- Su amžiumi labiau kreipiamas dėmesys į privatumo nustatymus. Linke labiau kontroliuoti
- Beveik pusė panaikina informaciją ar nuotraukas, kurios gėdingos
- Dažniau naudoja profesiniams tikslams
- Linke keisti platformą

Svarbu...

- Saugumo turi būti mokoma
- Socialinių tinklų duomenys naudojami be asmenų leidimo
- Iš asmeninių žinučių galima nuspėti nuotaiką ir intencijas (suicidinės mintys) ir daug kitos informacijos, kuri panaudojama

